

DOCUMENTE ROMÂNEȘTI DIN SECOLELE XVI—XVII ÎN ARHIVELE STATULUI DIN SFÎNTU GHEORGHE

P. I. CERNOVODEANU, L. DEMÉNY și LUCIA DUMITRESCU

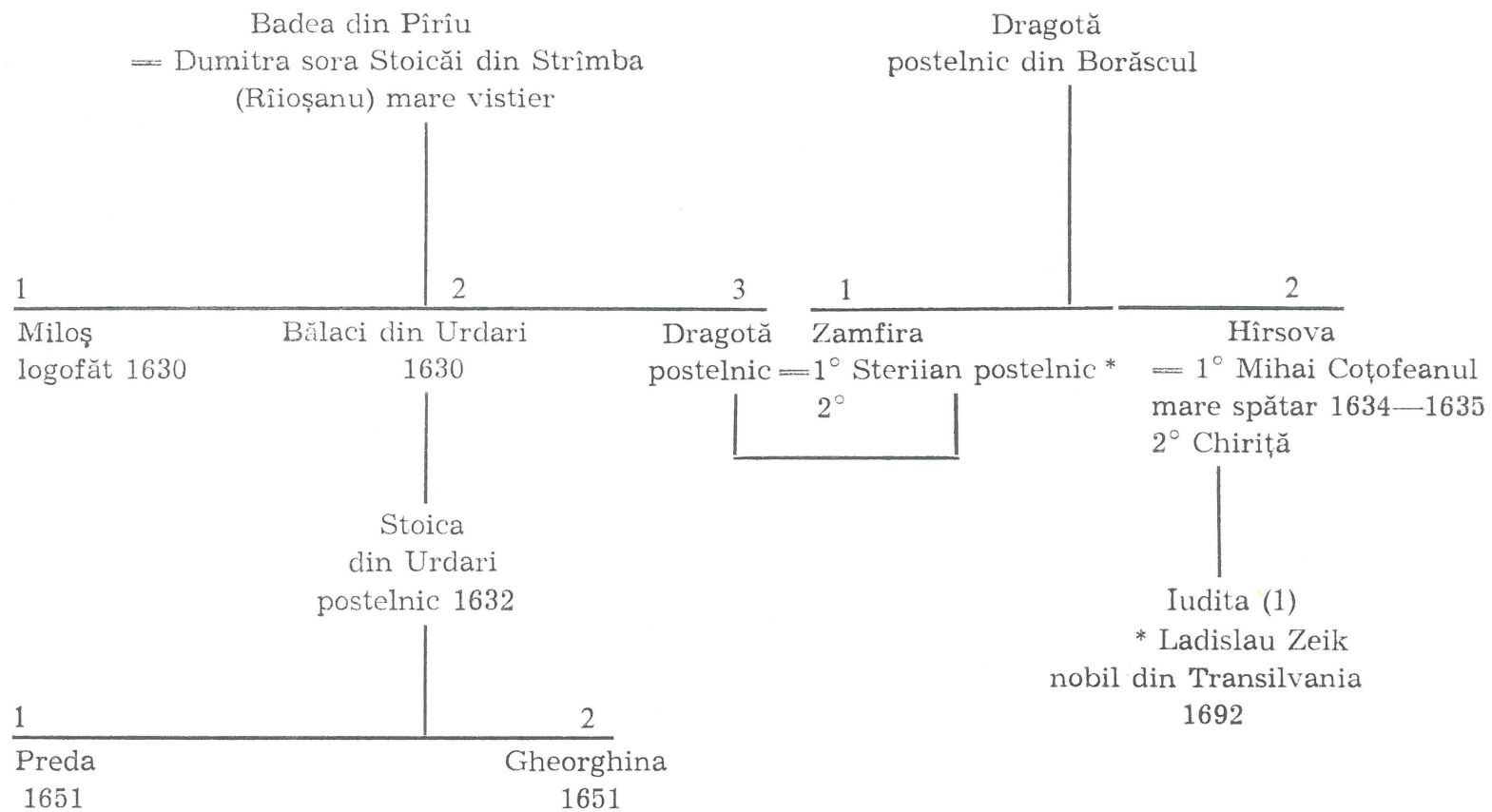
În Colecția Cserey Emilia de la Arhivele Statului din Sfântu Gheorghe, există un număr însemnat de documente românești necunoscute pînă în prezent în literatura de specialitate¹. Din punct de vedere cronologic ele se încadrează între sfîrșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului al XVIII-lea. Tot acolo se mai află și unele tipărituri chirilice în limba română, și foi volante scoase de oficialitățile austriece în secolul al XVIII-lea.

Documentele pe care le publicăm sînt legate de procesul care a avut loc în 1692 între Ladislau Zeik, nobil din Transilvania și rudele soției sale, Iudita, fiica spătarului Mihai Coțofeanu din Țara Românească, privind moștenirea acesteia. Pentru verificarea actelor de proprietate românești și transcrierea lor a fost numită o comisie mixtă alcătuită din trei nobili transilvăneni din comitatul Hunedoarei, Nalácz András, Ungur János și Moré Mojses și doi boieri din Țara Românească, Mihai Bibescu și Dan Florescu. Actele păstrate în arhivă provin de la această comisie, care a adunat și unele piese originale pe lîngă cele pe care le-a transcris, cu suficiente erori și lacune.

Prin studiul de față începe publicarea acestui fond, care va fi valorificat în întregime în anuarul Muzeului din Sf. Gheorghe. Majoritatea documentelor sînt acte de proprietate din Țara Românească cu precădere din Oltenia, dar sînt și altele care conțin informații cu privire la legăturile dintre principatul muntean și cel transilvănean.

Primul lot de documente constînd din 12 acte datează din perioada 1597—1651 (cu excepția unui hrisov de întărire de la Matei Basarab, ce va fi publicat ulterior), și se referă cu precădere la proprietățile jupînesei Hîrsova, soția marelui spătar Mihai Coțofeanu și ale surorii ei Zamfira, soția postelnicului Dragotă (10 piese); celelalte două privesc hotărnicirea moșiilor lui Pîrvul, al doilea postelnic din timpul lui Matei Basarab și o

Spița genealogică a rudeniilor
jupîneselor Hîrsova și Zamfira

* Steriian postelnic avea ca nepoți la 1651 pe Gheorghina stolnic și Dumitrașco căpitan, fiii lui Mihart stolnic din Șitoaia.

vînzare de vii în Dealul Tirgoviștei din aceeași epocă. Pentru a ușura înțelegerea proceselor de stăpînire a moșiilor jupîneselor Hirșova și Zamfira în decursul a patru decenii, anexăm studiului nostru o spiță genealogică a familiei lor. Documentele se publică în limba lor originală românească², după metode de transcriere curentă, iar la textele de autentificare în limba maghiară se dă și traducerea.

1.

1597 (7105) iulie 20. Muja postelnicul împreună cu nepoții săi Miclăuș, Radu, Albu și Datco vînd jupînesei Zamfira a patra parte din ocina lor Borăscul.

Muja, eu postelnic³ scris-am aceasta alu meu zapistu jupînesăi Samfirei⁴, cum să știe c-am (!) cumpăratu giupîniasa Samfira de la nepoți miei, anume de la Miclăușu și de la Radulu i de la Alăbului i de la Diatăco ocină dinu Borăsculu⁵, a patra parte și dintr-acea ocină ce au cumpărat giupâniasa Samfira jumătate a me, a Mujei postelnic cé au lăsatu să fie vîndutu giupînesăi Samfirei, cum au vîndutu nepoți miei. Și am luat eu dinu Ohaba a patra parte, printru apatra parte acolo dinu Borăsculu.

Și ni-am togmitu de a noastră bună voe, de naintea a mulăți omeni buni dinu prejurulu locului și mărturii încă am pusu anume : egumenulu Evghenie de la Rîvnicu⁶, i na pusu dinu Ohaba Iovanu dinu Ohabă⁷ i Barbulu dinu Raci⁸, i popa Romanu dinu Turcinești⁹ i dinu Borăsculu Grama i Dragotă, Cornia i dinu Calopăru¹⁰ Stricătoaria i Pătru Raliță și de naintia a mulți omeni buni.

Și blăstăm am pusu cine-o să va lepăda de aceste togmele să fie blăstămat de 300 sute (!) și 18 de oteți¹¹ sfinți și să judece cu Iuda și cu Ariia.

Искъ месеца юлиѣ 4 к̄ дъни въ лѣт зрѣ.

2.

1620 (7128) februarie 3. Gavriil Movilă voevod întărește lui Oprea, ginerele lui Stan din Brănești, mai mulți rumâni din Brănești pe care i-a prins acolo „legătura lui Mihai vodă“ (Viteazul).

† Милоси божи Но Гаврилъ Могила конвождъ ї господънъ. Дакадъ гъсподѣфа ми сїи повеление гъсподѣфа ми Спръавъ вт Първѣ, зат станокъ вт Брѣнеци,

ca să fie volănicu cu această carte a domnii mele să-și ție nește rumâni, anume : Danu cu frații lui dinu Brănești¹², printru că sîntu ai lui rumâni, despre socru-său Stanu, iară după aceia cîndu au fostu în zilele domnii mele, după moartea lui Stanu, iară Danu cu frați lui, ei s-au rădicatú cu pîră și au venit de [de] s-au pîritu naintea domnii mele, în Divanu cu Opre. Și așe, pîriia Danu cu frați lui, cum nu i-au apucat legăturile lui

Mihailu voivodu rumâni la Stanu în Brănești. Într-aceia domnie a me am căutat și am judecatu pre dreptu și pre lege cu toți cinstiți boeri miei. Și, am datu domnie me lui Danu cu frații lui și¹³ lege și 3 oameni buni din satulu dinu Calopărăru (!) și Buia dinu Șușiță¹⁴ ca să giure cum că nu i-au apucat legătura lui Mihaiu vodă la Stanu rumâni în satulu lui în Brănești. Și li-au fost ziua la Ispasu¹⁵. Nici cîndu au fostu la zi iară Danu elu n-au pututu jura, cé au rămasu de lege. Apoi au venitu Opria alu doile rîndu în Divanu înaintia domnii mele de au spusu cum au rămasu aceste omeni¹⁶ de lege și nu voru să fie rumâni. Dereptu aceia domnie me am giudecatu și am dat apoi să-și ție acei rumâni ceâi zicu mai susu, să fie rumâni cum au fostu la socru său, Stanu, cum că sîntu rumâni de moșie. Și de nimenile oprială să nu aibă și să le ia și unu răvașu domnescu de lege, de la Danu și să fie rumâni, pentru că au rămasu de lege. И како да настѣ в рече гьсподсѣ ми. И съм рече гьсподсѣ ми втѣ дванѣ. Писъ Льпъдате Меснца фьврварне 7 дьни лет зрѣка.

Pe verso : A. 1692, 14 July, az nemes vármegyétől deputált személyek az originális donatioknak parálására, melyek így következnek, melyet fide mediante paráltuk Nalaczi Andras mp., Ungur Janos V. Ispány mp., More Mojses Fő Biró (Anul 1692 iulie 14. Persoanele desemnate de nobilu lcomitat pentru transcrierea originalelor (actelor) de danie, sînt după cum urmează : Naláczi András, Ungur János, vice comite, More Mojses jude principal și am copiat (actele) fidel.

Tot acolo cu caractere chirilice : Mihai Bibescul i Dan Florescul.

3.

1626 (7135) octombrie 28. Mărturia a 24 boieri cu jurămînt în biserica domnească din Craiova prin care atestă cumpărarea satului Cocorova cu rumâni de către jupîneasa Zamfira și soțul ei Dragotă postelnic, încă din vremea domniei lui Mihai Viteazul.

+ Scris-am noi 24 de boeri ce am fost luați de jupîneas(a) Samfira de în Divan prin răvaș(e) domnești, anume Preda sluj(er) ot Greci i Mihăilă (post(elnic) ot Văleni i ot Brăncoveni Preda post(elnic) i Matei pe h(arnic)¹⁷, i ot Filiiși Dumitru post(elnic), i ot Dălga Stanciu post(elnic) i ot Desa Radul log(ofăt) i ot Céple Preda vătah, i ot Vardenița aga Stamate i ot Salce Dămiian cap(itan) i ot Smărdeștești Alde post(elnic) i ot Măldărăști Tudoru post(elnic) i ot Tărgu Hamza post(elnic) i ot Bibești Vladul post(elnic) i ot Rogojena Zaharia i ot Vlăcănești Pătru log(ofăt) i ot Mălăești Radul arm(aș), i ot Goești Bestreanul log(ofăt), i ot Cornet Ionașco post(elnic) i ot Fărcăsești Drăghici post(elnic) i ot Roșiia Udriște post(elnic), i ot Șușin Dragomir banul, ca să jurăm noi toți pre satul Cocorova¹⁸. Deci noi toți am venit la ze și la soroc di-am jurat la scaunul Craiovei în beserica domnească, pentru că acest sat au fost cumpărat de jupăneasa Samirfa cu soți-siu Dragoto post(elnic)¹⁹ încă

din zilele răpusatului Mihai voivod, cumpărați pre bucate drepte ale lor. Deci noi i-am dat ca să le fie lor rumâni, moșie ohabnică lor și ficiilor lor și nepoților și strenepoților lor.

И <И>с М <Е>с oh(tombrie) 28 ДНН v(ă)let 7135 (1626).

Eu Mateiu păh(arnic) Eu Preda.

Pe verso : A. 1692. 14 July, az nemes vármegyétől deputált személyek az originális donatioknak parialására, melyek így következnek, melyet fide mediante parialtuk Nalaczi Andras mp., Ungur Janos V. Ispány, More Mojses Fő Biró mp. (Anul 1692 iulie 14. Persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea originalelor (actelor) de danie, sînt după cum urmează : Naláczi András, Ungur János vice comite, More Mojses jude principal, iar (actele) sînt copiate fidel).

Tot acolo cu caractere chirilice semnăturile : Mihai Bibescul i Dan Florescul.

4.

1629 (7137) aprilie 2. Mărturia a patru mari boeri pentru împărțirea satelor Dragomirești, Bălboși, Artanul și Măilat precum și a unor robi țigani, aparținînd răpusatului Dragotă postelnic, între rudele sale : Mihail clucerul din Coțofeni, cumnat și Stoica postelnic din Urdari, nepot de frate.

+ Adecă noi boierii, carii s-au voit : Mihail Clucer²⁰ și cu Stoica postelnic, din Urdari²¹, nepotul Stoicăi vistier²², ca să judecăm și să tocmim pintru niște moșii ce au avut părți, încă anume Stamatie aga și Matei agă²³ și Dumitru căpitan și Udriște logofet, scriem și mărturisim cu ceastă carte a noastră, cum să se știe că noi așa am aflat și întocmit cu ale noastre suflete, să ție tot în două : Mateiu (!)²⁴ cliucer și cu jupîniasa lui Hîrsova jumătate și Stoica postelnic altă jumătate, însă din moșiile ce au cîștigat Dragotă postelnicul, unchiul Stoicăi postelnic, de împreună cu jupîniasa Samfira, sora jupînesii Hîrsovei, de cînd s-au împreunat amîndoi pînă la vreme de moarte, însă anume : satele Dragomireștii²⁵, tot, cu tot hotarul să-l ție Mihai cliucer și cu jupîniasa lui jumătate și Stoica iar jumătate, și a patra parte de în Bălboși²⁶, iar să ție în două și jumătate de sat de în Artanul²⁷ să ție iară în două și jumătate de în Mailat²⁸ să ție iar în două. Și țigani ce-au fost cumpărat Dragotă postelnicul cu jupîniasa lui, Samfira să se știe anume : Mîrșale cu frate-său Moicar, ficiorii Florii și Radul ficiorul Cornii, și Puică țiganul, iar se împarțe în două. Alta iar să se știe pentru banii ce-au luat Dragotă postelnic de la frate-său, Bălaci, tatăl Stoicăi postelnic²⁹, pentru c-au apucat Stoica postelnic de Mihai clucer pentru acei bani. Deci pentru acei bani ce au fost luat Dragotă postelnic de la frate-său Bălaci, însă după moartea lui adus-au Mihai cliucer catastihul lui Dragotă postelnic scris singur de mîna lui, în care catastih fost-au scris singur Dragotă postelnic că bani ai frăține-său Bălaci au luat și pre ce i-au dat. Și i-am luat sama pre acest catastih și nu s-au aflat la Mihai cluceriu și la jupîniasa lui Hîr-

sova dintr-acei bani nici un ban ce i-au fost dat și i-au fost tot chieluit pre moșie și pre sat ce -au cumpărat nepotu-său Stoica postelnic. Deci văzându-se ei netocmiți a(u) (z)is a ne lua sama să-i³⁰ tocimim ; noi acești 4 boeri, ce sîntu mai sus scriși, așa am adevărat cu ale noastre suflete și i-am tocmit cum scrie mai sus, să aibă a împărți și sate și țigani, tot în două ; iar de-acum înainte să n-aibă a se mai amesteca nici a se mai pîri, ce să fie în pace după tocmeala noastră³¹. Iar cine va mai scorni pîră după această tocmeală, să fie de gloabă și de mare rușine. Și pentru mare credință pusu-ne-am și peceteile :

И писах апр <И> л <ѸѸ> 2 дни ага Stamatie ВЛКѸ ЗРЛЗ

Eu Matei ага

Dumitru căpitan

Uriel Năsturel vtorii vistier

Racotă (?)

5.

1643 (7152) octombrie 30. Megieșii din Horodel adevăresc pentru hotărnicia moșiilor Intorsura lui Baboe și Caraula ale lui Pîrvul postelnic, făcută de 24 boieri, recunoscîndu-și greșala pentru cotropire de pămînt fără voie.

+ A decă noi, megiiășii ot Horodel³² anume Cerne Stănislav i Radul Botoșariul³³, Ion al Cîrstei, Stan al Lupului i Giurca al Țirfoiului i Bunea al lui Lazer i Semeon al ...³⁴ și cu toți frații noștri carii sintim din Horodel, scris-am acést al nostru zapis cum să se știe cînd au luat Pîrvul postelnic 24 de boiari și au venit aice de se-și hotărască moșiile Intorsura Baboei³⁵ și a Caraulei³⁶ de către noi, noi am mers de ni-am scos cărțile noastre și au scos și Pîrvul postelnic cărțile cele bătrîne de le-m cetit. Deci s-au aflat cărțile postelnicului Bune și am fost greșit întii de am intrat la Piatra lu Matei al Margăi de in pîri, că acolo este hotarul Torsuri l(u)i Baboi, iară noi am fost greșit n-am fost știut cărțile postelnicului cum se cetesc, ce s-au aflat că au fost hotarul în dial împotriva Pleșuicăi, pre unde scriia zapisul boiarilor ce au îmblat cu noi și am dires și piatra lu Mateiu al Margăi, că oaricini au fost mutat făr știrea noastră și iar am greșit cînd am luat cei 12 boiari despre Caraola de am pus boiarii de au măsurat din Cali lu Dumnezeu pîn copaci și acea moșie lmoșiel cît am fost luat din Cali lu Dumnezeu pîn în copaci n-am avut treabă, că au fost a Caraulei iar am fost greșit cît ni-au părut și n-am știut cărțile postelnicului Pîrvului. Deci diacă am văzut că am fost greșit atîta greșeală, noi am căzut cu rușine mare la cei 24 boiari, ca să ne facă pace de cătră Pîrvul postelnic să nu ni de prăzii și nevoii și domnelui au făcut bine de ni-au ertat grișala și i-am dat cărțile că au fost grișite și am fost pus noi anume hotarele împreună cu acești boiari pre unde s-au aflat, încă de [de] cît au fost nainte. Ertatu-ni-au Pîrvul pos-

telnic mult și am făcut pace se fie între noi în veci pri semne ce am aflat și am pus iar carele vom mai scorni pîră se fiie de gloabă și să i se taie limba.

Aceasta mărturisim și ne-m pus și pecețile ca să se criază. Și fie neiertat și blăstămat.

Пис Окт. ѿ в лѣт зрѣк.

Petrașco cliucer
Stănislav
Gerneală
Radul Toboșar Ion
Giurca Țirfoiul

În continuare : A(nn)o 1692 die 14 July, az nemes vármegyétől deputált személyek az originalis donétioknak pariálására, mely deputált személyek így következnek, melyet fide mediante pariáltuk és pecsételtük Nalaczi Andras, Ungur Janos Vice Ispány, More Mojses Főbíró mp. (Anul 1692, ziua 14 iulie, Noi persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea originalelor (actelor) de danie sîntem după cum urmează Naláczi András, Ungur János vice comite, More Mojses jude principal și am transcris (actul) fidel și ne-am aplicat pecetea).

Tot acolo cu caractere chirile semnăturile : Mihai Bibescul i Dan Florescul.

6.

1644 (7152) februarie 9. Sima și cu soția sa Marica, fiica logofătului Codea și nepoata postelnicului Stanciul Drîncescu din Țîrgoviște, vînd mai multe părți de vie în dealul Țîrgoviștei lui Radea, nepotul lui Nifon din Țîrgoviște, pe 16.000 lei bani gata.

+ Adecă, eu Sima cum dinpreună cu jupîneasa-mi Marica, fata logofătului Codi(i) снѣ post(e)l(nicului) Stanciul Drăncescul ot Țîrgoviște, scris-am și mărturisim co acesta al nostru zapis ca să fie de bună credință la mîna Radii, nepotul lu Nifon ot Țîrgoviște, c-am vîndut eu bucăți de viia în dialul Țîrgoviștiiei, în față cu livade cu pomeț cît se va alege împrejur, pîntru cît am vîndut această moșie de scrie mai sus drept bani gata 16.000. Și am vîndut de a noastră bună voe fără nici o silă și cu știrea tuturor vecinilor și din sus și din jos. Și s-au întîmplat la această tocmială mulți boieri mărturie, însă postelnicul Ioan ot Seiverini³⁷ pop(a) Vasilie, pop(a) Vlaicul, Cîrste logofăt, снѣ его Proga, Isar снѣ Fota și alții carii-și vor pune pecețile și iscăliturile.

Stepan vel (!) logofăt ot Secuiani³⁸.

Eu Pop(a) Ioan ot sv(ea)ti Petca³⁹.

Eu Pop(a) Vlaicul

Eu Isar снѣ Fota

Eu Proca logofăt снѣ Cîrste

Eu Pavel снѣ Niagoe

1644 (7152) aprilie 1. Împărțire de ocine între jupîneasă Hirsova a spătarului Mihai Coțofeanu și marele paharnic Barbu Brădescu.

Să se știe socotelile ce-am socotit și am alesu moșiile și satele ale giupînesei Hirsovei și aceasta ale ei și ale Barbului păharnicu Brădesculu⁴⁰ care satulu lui, care sate și ocine scrise pre răvașe de Io Mateiu Băsărabu voivodu să le socotim carele cum să cade să le ție, că aceste sate sîntu de moșie în doaă, să împărță Ioan Coțui. Coțofeni⁴¹ împărțitu-s-au în doaă : ține spătăreasa Hirsova Coțofeni, iară Barbul păharnicul, Ioanu Coțui, Nuculu împărțitu-l-au de-lu ținu în două frățește.

Coeni⁴² cade-să să să țină în doaă frățește.

Aniții⁴³ cade-să să să țină în doaă frățește.

Petrăști⁴⁴ cade-să să să ție în doaă frățește.

Rasnicu⁴⁵ cade-să să să ție în doaă frățește.

Răznicelulu⁴⁶ cade-să să să ție în doaă frățește.

Teiulu⁴⁷ ca (de) să să (să) să ție în doaă frățește.

Carpenu⁴⁸ cade-să să să ție în două frățește.

Călugărie⁴⁹ cade-să să să ție în doaă frățește.

Bălăcița⁵⁰ cade-să să să ție în doaă frățește.

Așa au judecat ca să ia Barbulu păharnicu cum este ocină de Vardenițu⁵¹, nu este satu alesu ce este ocină de Vardenițu, cé dacă va giura, să nu ție spătăriasa, iară de nu va jura, să împărță în două Vardenița cruce.

Clinovolu⁵² ține-le Barbulu păharniculu, cu ceata lui pînă pentru alăte sate cé sîntu potrivite, ce să scrie mai josu de la țile (!)⁵³ spătăroe cu ceata ei.

Suharulu⁵⁴ datu-l-au zest(r)e ceata spătăriasa unoru nepote ale Ioru. Găbovcea⁵⁵, Drăgănelulu⁵⁶, aceste două sate zicu că li-au vîndutu-o moșu a spătăresăi și ale cetei alu ei, anume Stepanu, Rudeniloru. Iară noi am cetit o carte a Mihniei vodă, scriindu că s-au pîritu Radulu postelniculu și l-au rămasu de au luat acele doaă sate cé noi n-am pututu alege, cé năntea mării tale să va da sama cé s-au fostu și vei giudeca mărie ta cum te va năstăvi Dumne(zeu). Pre milostive și pre luminate domne, să fii mărie ta sănătosu.

Noi robii mării tale așa am ... cum aceste sate cé scriu mai susu (!) sîntu-lé tote de moșie și să le fie tote de doaă frățește, că le sântu moșie de la părinți. Iară Barbulu păharniculu scoas-au cărți domnești⁵⁷ de scriu cum că ține Ioaniția și partia spătăresei că au vîndutu Vlăduculu de ceata spătăresăi ...⁵⁸ lui Mihaiu vodă, ia partia Bredescului, iară Pătrești(i), iară ei ține și partia spătăresăi(i) Barbulu păharnicu, că zice că i-au cumpărat, iară de la Vlăduculu, iară Rozniculu iară elu ține, Barbulu păharnicu și partea spătăresăi. Și iară ziceă că i-au cumpărat iară de la Vlăduculu iară cărțile domnește ,noi nu ni s-au căzutu să le luom, cé au venitu toți de față cu cărțile năntea mării tale, iară noi așa am aflatu cu sufletele noastre și am adevărat. Să fii mărie ta sănătosu, iară răva-

șele mării tale trimis-am pre Tănasiu portariulu la mărie ta pînă vei alege mărie ta ; de aicea nu vei să i⁵⁹ spătăriasa și Pîrvulu, postelniculu partea loru cé au vîndutu Vlăduculu fără cale.

БѢ КѢКН АМННѢ. ПИСѢ МЕСИЦА АПРИЛНѢ 4 ДН ЛЕТ ЗРНК.

Pe verso : A. 1692. 14 July, az nemes vármegyétől deputáltatott személyek az originalis donátioknak parálására, mely deputált personak így következnek, melyet fide mediante paráltuk és pecsételtük Nalaczi Andras mp. Ungur Janos Vice Ispány, More Mojses Huniad Vármegye Főbírája (Anul 1692, iulie 14. Persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea originalelor (actelor) de daniu sîntem după cum urmează : Naláci András, Ungur János vice comite, More Mojses, judele principal al comitatului Hunedoara și am copiat fidel (actul) și ne-am aplicat pecetea).

Tot acolo cu caractere chirilice : Mihai Bibescu i Dan Florescu.

8.

1644 (7152) august 22. Negoită Pristăceanu cu fiii săi Coman și Solomon se vînd rumâni Spătăresii Hîrsovei și fiicei ei Iudita din Coțofeni pe 60.000 bani gata.

Eu Negoită Prestăceni și cu feciorii miei, anume Coman, Sulomon și cîți ne va mai da Dumnezeu, scriem și mărturisim cu aceasta alu nostru zapisu ca să fie de mare credință la mîna jupînesăi Hîrsovei și jupînesă(i) Iuditei de la Coțofeni, cum să știe că am vîndutu eu de bună voie cu ficiorii miei cé scriu mai susu și 60.000 de bani ca să fiu rumănu cu ficiorii miei dumiloru și coconiloru dumiloru de moșie în viacu. Și cîndu bani și am făcut acéstu zapis, fost-au omeni buni. Și am scrisu eu Mihaiu. Și pintru credința ni-am pusu credința și pecetia și numele.

ПИСѢ АГВСТѢ ДНѢ КК ЗРНК.

Eu Niagoe

Eu Mihaiu mărturie

9.

1650 (7158) ianuarie 15. Gruia și Radul armașul din Peșteana vînd părțile lor de ocină din Calopăr și Sușița de sus spătăresei Hîrsovei și fiicei ei Iudita, primind pînă la prețuirea definitivă 156 ughi.

+ Adecă eu, Gruia ot Peștiana⁶⁰ și Radu armașul ot tam scriem și mărturisim cu acesta alu nostru zapis ca să fie de mare credință la mîna jupînesăi Hîrsovei spătăresei și a jupînului și a giupînesei Iuditei, cum să știe că eu Radul armașul, moșie⁶¹ în Calopăr și Gruia, cu armașul Radul, iară am dat partea noastră de moșie dinu Sușița de sus⁶² dumilor. Și am luanu noi ughi 156 pînă voru merge dumneloru acasă să caute moșie și să o prețuiască ce va face, să ne de dumiloru de [de] va mai da,

iară de nu să vor mai aduige prețul cestor bani ce va face să le mai întoarcem noi ; le vom mai întoarce cum să vă mai prețui.

Și la această tocmeală fost-au mulți boeri mărturie care-și vor pune și degetele și iscăliturile. Și de mare credință pusu-ni-am și noi pecețile și iscăliturile mai jos.

МЕСИЦА ГЕНАРИЕ ЕІ ДНИ ЛАТ ЗРНИ.

Eu Gruia

Eu Radul

Stanul postelnic

Ned(el)co păharnic mărturie

Ionașico velu⁶³ dvornicu

10.

1650 (7158) ianuarie 16. Ghiuca și cu fiul lui, Ghiuca din Cătunele, vînd spătăresii Hîrsovei, soțului său de al doilea Chiriță și fiicei ei Iudita, partea lor de moșie din Calopărul cu rumâni, primind pînă la prețuirea definitivă 50 ughi.

+ Adecă eu Ghiuca cu ficior meu Ghiuca ot Cătuni⁶⁴ scris-am și mărturisim cu acest al nostru zapis ca s(ă) fiia de mare credință la mîna Hârsovei spătăresii și a jupănului Chiriță și la mîna jupînesii Iuditei, cum să se știe că am luat de la dumnelor ugh(i) 50 pre niște moșie din Calopăr cu rumânii însă anume Preda Brînzăleu cu un ficior al lui anume Drăgan și cu niște nepoți ai lui anume Pătru, Vas(i)lie, Drăghici, Stan, Nicula. Deci am luat acești bani ce scriia mai sus pînă a merge dumnelor acasă, se mergemu (!) să caute moșia și rumânii și s(ă) o prițu-iască cum va fi cu diriptul, de va faci să mai iau eu, voiu mai lua, iar de nu va faci, semai întorc ban(i), eu voiu mai întoarce dumnelor. Și la aciasta tocmeală fost-au mulți boieri mărturiia, carii își vor pune păcețile și iscăliturile. Și pentru mari credința pus(u)-ni-am pecețile și iscăliturile mai jos. Ghen(arie) 16 ДНИ v(ă)let 7158 (1650).

Eu Ghiuca ficiorul Ghiocăi toboșariu

Stanciul postelnic mărturiia

Ioanăș cobzar

Nedelco păharnic martur

Mărturiie Gruia postelnic.

În continuare : A. 1692 ,14 July, az nemes vármegyétől deputáltatott személyek az originalis donátioknak pariálására, melyek így következnek, melyet fide mediante pariáltuk Nalaczi Andras mp., Ungur Janos V. Ispány mp., More Mojses Huniad Vármegyének Főbirája mp (Anul 1692 iulie 14. Persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea originalelor (actelor) de dani sîntem precum urmează : Naláczi András, Ungur János vice comite, More Mojses judele principal al comitatului Hunedoara și am copiat fidel (actul) și am aplicat pecetea noastră).

Mai jos cu caractere chirilice semnăturile : Mihai Bibescu l Dan Florescu.

1651 (7159) iunie 23. Carte de judecată a 6 boieri din Divan în pricina dintre Hîrsova, soția fostului mare spătar Mihai din Coțofeni cu Gherghina stolnicul și fratele său Dumitrașco căpitan, fiii lui Mihart stolnic din Șutoaia, pentru stăpînirea moșiei Dragomirești din jud. Dolj, cumpărată de jupîneasa Zamfira, sora Hîrsovei și mătușă, prin alianță, a celor doi frați pîriși. Se dă cîștig de cauză Hîrsovei.

+ Adecă noi cești 6 boieri carii au fost luați pã răvașe domnești den Divan, dinaintea mării sale domnu nostru Io Mateiu Băsărab voivoda, de jupîniasa Hîrsova spătăriasa, ce au fost jupîniasa rãpăusatului jupan Mihai biv vel spătariu ot Coțofeni și de Ghierghina stolnicul cu frate-său Dumitrașco căpitan, ficiorii lui Mihart stolnic ot Șitoaia⁶⁵, nepoții lui (S)teriian postelnic, anume : ot Poiana jupan Barbul vel stolnic⁶⁶ i jupan Bunea vel sluger⁶⁷ i jupan Spafiul vel șiufer i Barbul clucer ot Fratoș-tița⁶⁸ i Drăgoi căpitanul ot Fălcoi⁶⁹, i ot Cernaia⁷⁰ Iacoș⁷¹ căpitan di roșii. Pentru că avînd pîrã jupîneasa Hîrsova spătăriasa în Divan nainte mării sale domnu nostru cu Ghierghina stolnic și cu frate-său Dumitrașco căpitan pentru satul Dragomirești ot sud Doljiul, care sat l-au fost cumpărat Dragotă postelnic, cumnatul jupînesei Hîrsovei și cu jupîniasa lui Samfira, sora jupînesei Hîrsovei, cari o au fost ținut mai nainte vreme Steriian postelnic, de la rãpăusatul Șerban voivod⁷² în zilele rãpăusatului mării sale Mihail voivod, pe vreme cînd au fost dumnelui boiaru, drept 50.000 aspri gata. Dici dupã moartea lui Dragotă postelnic și a jupînesei lui, Samfirei, sora jupînesei Hîrsovei, răs-au satul pre sama jupînesei Hîrsovei. Și de atuncea încoace tot l-au ținut cu bună pace pîn-acum în zilele mării sale, rãpăusatul (!) domnu nostru. Iar cînd au fost acum, iar Gherghina stolnic și cu frate-seu Dumitrașco căpitan, ei s-au apucat cum se ia acest sat. Și așa pîrăia în Divan cum acest sat Dragomirești nu l-au cumpărat Dragotă postelnic și jupîniasa lui Samfira pri banii dumnelor, din bucatele lor, ci l-au cumpărat pri banii unchiu-seu, lu Steriian postelnic și cum au rămas multe scule și haine și bani de ale lui Steriian la jupîniasa Samfira. Deci într-aceia mării sa, domnu nostru, datu-ni-au pri noi acești boieri, carii sint mai sus scriși, la mijlocul lor, ca să căutăm și să adăvărăm și să judecăm cum va fi pri diriptu. Deci noi așa am judecat și am dat jupînesei Hîrsovei spătăresei cum se jure ia cu mîinile pri sfînta evanghelie cum nu s-au cumpărat acest sat Dragomireștii pri banii lui Steriian postelnic, ce l-au cumpărat Dragotă postelnic și cu jupîniasa Samfira pri banii lor din casa lor, din bucatele lor și cum n-au rămas sculele, nici haine, nici bani, nici nimic de ai lui Steriian, la soru-sa jupîniasa Samfira. Într-aceia jupîniasa Hîrsova iar s-au apucat de jurămînt și au mersu la sfînta mitropolie, înainte cîstitului și pri luminatului părinteli nostru Vlădica Ștefan, de au jurat dinainte sfîntiei lui pri sfînta evanghelie, cum nu s-au cumpărat satul Dragomirești pri banii lui Steriian nici au rămas nime de ai lui, Diriptu aceia și noi făcut-am această carte a noastră jupînesii Hîrsovei și fie-sa jupînesei Iudita, ca se-și ție satul Dragomireștii cu bună pace, cum l-au ținut

și mai de nainte vreme, pentru că au rămas Gherghina stolnic și frate-seu Dumitrașco capitan de lege și judecată. Și să aibă a-și face jupîniasa Hirsova și carte măriei sale, domnu nostru, de rămas.

Aceasta scriim mărturie boierii din Divan cari își vor pune mai jos iscăliturile. Și noi pintru credința pusu-ni-am peceteile, iscalele.

И написан аз Димитрашко логофѣт от Тръговице.

Мѣсеца юніе кг дѣни вѣкт зрнѹ.

Barbul vel stolnic

Bunea vel slujer

Spahiul Ion căpitan

Mogoș căpitan za roși.

Pe verso : A. 1692. 14 Julij, az nemes vármegyétől deputált szemé-lyek az originalis donátioknak pariálására, melyek így következnek, melyet fide mediante pariáltuk Nalaczi Andras mp., Ungur Janos V. Ispány mp., More Mojses Fő Biró mp. (Anul 1692 iulie 14. Persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea (actelor) de danii sîntem precum urmează : Naláczi András, Ungur János vice comite, More Mojses jude principal și am făcut transcrierea fidelă (a actului).

Tot acolo cu caractere chirilice semnăturile : Mihai Bibescul și Dan Florescul.

12.

1651 (7159) mai 30. Preda și Gherghina, fii lui Stoica postelnic din Urdari vînd spătăresii Hirsovei a lui Mihai Coțofeanul jumătate de sat din Dragomirești pe 230 ughi, fiind siliți să plătească deșugubina pentruucidere de om.

+ Adecă eu Preda și cu frate-mieu Ghierghina, ficiorii Stoicăi post(elnic) ot Urdari, scris-am zapis(ul) nostru ca să fiia de mare cridință la mîna jupînesei Hrăsovei spătăresei a spătariului Mihai Coțofeanul, cum să se știe că i-am vîndut ocina moșie noastră toată din Dragomirești din jos de [de] Coțofeni, însă jumătate de sat cu rumăni cu toți ciți vor fi ai noștri, cu toată moșia di preste tot hotarul, din hotar pînă (în) hotar, preste tot hotarul, din cîmpu, din păduri și din apă și din seliște satului, cu livăzi, cu vii, cu tot, drept ugh(i) 230. Și o am vîndut de a noastră bună voia fără nici o silă și o am vîndut pentru căci au (!) grișit di-au (!) ucis un om di-au murit și ni-au luat șigubina și bani n-am avut să ne plătim capetele, ci am vîndut această moșia de ni-am plătit capetele. Și am vîndut-o cu știre tuturor rudeniilor noastre și a megiașilor noștri dinpreju(rul) locului și di sus și di jos. Și cînd o am vîndut fost-au mulți boiari mărturiia, anume Mihart cliucer ot Șitoia, i Danciul log(făt), i brat ego i Stanciul ot Piriiani⁷³ i Balica păh(arnic) ot Presta⁷⁴, Ionașco post(elnic) ot Crăpeni⁷⁵ o Iacov cliucer ot Cernaia i Ianea din Dos⁷⁶ i Vladul post(elnic) ot Brăsești⁷⁷ i Mihaiu post(elnic) ot Văgiulești⁷⁸

i Mihaiu pah(arnic) ot Breșniț(a)⁷⁹. Și pintru credința pusu-ni-am și dige-tele. Și am scris eu Stănimir log(ofăt) ot Cumpini (?)⁸⁰ oγ Tirgoviște.

М <ε> c <тца> mai 30 v(ă)leat 7159 (1651).

Eu Preda

Eu Gherghina

În continuare : A(nn)o 1692 die 14 Julij, az nemes vármegyétől deputált személyek az originalis donátioknak parialására, mely deputált personak így következnek ,melyet fide mediante parialtuk és pecsételtük Nalaczi Andras, Ungur Janos Vice Ispány, More Mojses Főbiró mp (Anul 1692 ziua 14 iulie. Persoanele desemnate de nobilul comitat pentru transcrierea (actelor) originale de danie sîntem precum urmează : Naláczi András, Ungur János vice comite, More Mojses jude principal și am copiat fidel (actul) și am aplicat pecetea noastră).

În continuare cu caractere chirilice semnăturile : Mihai Bibescul i Dan Florescul.

XVI—XVII. SZÁZADI ROMÁN OKLEVELEK A SEPSISZENTGYÖRGYI ÁLLAMI LEVÉLTÁRBÓL

A sepsiszentgyörgyi Állami Levéltárban őrzött Cserey Jánosné-gyűjteményben jelentős számú, a szakirodalomban ezideig még ismeretlen régi román oklevél van. Ezek az oklevelek egy 1692-i örökségi perhez fűződnek, melyet Zeyk János erdélyi nemes folytatott felesége (Judit, Mihai Coțofeanu havasalföldi hadvezér leánya) rokonaival. Az oklevelek nagyrésze havasalföldi, főként olténiai birtoklevél, de vannak közöttük a havasalföldi és az erdélyi fejedelemség közötti kapcsolatokra adatokat tartalmazó oklevelek is. A sepsiszentgyörgyi Múzeum évkönyvében kiadásra kerülő oklevelek itt közölt első csoportja 12 oklevél eredeti románnyelvű szövegét tartalmazza az 1597—1651 közötti évekből.

NOTE

1. Un alt fond de documente românești aflătoare la Arhivele Statului din Sfîntu Gheorghe a fost publicat de N. Iorga în întregime în studiul : **Acte românești din Ardeal, privitoare în cea mai mare parte la legăturile secuilor cu Moldova**, apărut în „Buletinul Comisiei istorice a României“, vol. 2, București, 1916, p. 179—272. Aceste documente au fost folosite mai recent în studiul prof. I. Ionașcu, **Lupta vrîncenilor pentru apărarea munților de cotropirea habsburgică în sec. XVIII** în „Analele Universității „C. I. Parhon“ București, seria Științe sociale, Istorie, 1957, nr. 9, p. 61—100.

2. Mulțumim și pe această cale colegilor noștri Maria și Constantin Bălan pentru ajutorul dat la colajonarea acestor documente.
3. Muja din Urdari, postelnic, fratele lui Detco clucer, întâlnit ca stăpînitor în moșiile Moii, Izvorani ș.a. și donator la mănăstirea Tismana. Vezi D.I.R., veac. XVI, B, vol. IV, p. 360 ; VI, 94, 162, 265 și 360.
4. Este vorba de juțineasa Zamfira, soția lui Sterian postelnic, apoi a lui Dragotă postelnic și sora Hîrsovei, soția marelui spătar Mihail din Coțofeni, la care se referă aproape în majoritate documentele publicate în materialul de față.
5. Borăscul sat în jud. Gorj.
6. Schitul Arhanghelul sau mănăstirea Rîmnicului din orașul Rîmnicul Vîlcii.
7. Ohaba, sat, fost în jud. Mehedinți (azi în jud. Gorj).
8. Raci, sat în jud. Gorj.
9. Turcinești, sat în jud. Gorj.
10. Calopărul, sat în jud. Dolj.
11. „de oteți” scris deasupra rîndului.
12. Sat în jud. Mehedinți (vezi în jud. Gorj).
13. „și” scris deasupra rîndului.
14. Șușița, sat în jud. Mehedinți.
15. Nume popular al sărbătorii Înălțarea Domnului, joi la 40 zile după Paști. În cazul de față, 6 mai 1619.
16. „omeni”, scris deasupra rîndului.
17. Viitorul domn al Țării Românești, Matei Basarab.
18. Sat în jud. Dolj (azi în jud. Gorj).
19. Dragotă postelnic, fiul lui Badea postelnic din Pîriu ; în afara moșiei Cocorova, documentele îl mai amintesc ca stăpînitor împreună cu soția sa Zamfira, în satele Dragomirești, Bălboși și Măilat, cf. *Documenta Romaniae Historica*, B, vol. XXIII, doc. 103 și 383.
20. Mihai Coțofeanul, clucer din Coțofeni, fiul lui Preda clucer Țintăreanu stăpînitor în moșiile Borăști, Caraula, Izvorani, Stîngăceaua ș.a. ; mare stolnic (14 mart.—29 dec. 1633) și mare spătar (6 ian. 1634—20 dec. 1635) în Divanul lui Matei Basarab. Asupra lui vezi în special *Doc. Rom. Hist.*, B, vol. XXII, p. 281—282, 298—299, 475—476, 601—602, 650—653, 661—662, 693 etc.
21. Stoica postelnic din Urdari, fiul lui Balaci din Urdari care era fratele lui Dragotă postelnicul ; stăpînea moșii în Sișești, Dragomirești, Bălboși ș.a., cf. *D.R.H.*, B, vol. XXIII, p. 571—573 și p. 584.
22. Stoica Rîioșanul, din Strîmba, mare vistier (11 ian. 1597—22 sept. 1599), însoțește pe Mihai Viteazul în Transilvania și Moldova, ca mare postelnic ; revine în funcția de mare vistier în Țara Românească între 29 mart.—9 mai 1611, 9 ian.—18 mai 1618 și 8 mai 1619—25 mart. 1620. Sora sa Dumitra, a fost soția lui Badea din Pîriu, bunicul lui Stoica postelnic din Urdari. Asupra lui Stoica Rîioșanul vezi în special *D.R.H.*, B, vol. XXI, doc. 19, 73, 76, 78, 124 ; vol. XXII, doc. 110, 129, 130, 143, 144 ; vol. XXIII, doc. 70, 109, 108, 117, 383.
23. Viitorul domn Matei Basarab.
24. Greșit copiat în loc de Mihai.
25. Sat dispărut lângă Almăju, jud. Dolj.
26. Sat în jud. Gorj.
27. Cătun al satului Raci, în jud. Gorj.
28. Sat dispărut lângă Poiana, jud. Dolj (azi în jud. Gorj).
29. Pentru Balaci din Urdari, fiul lui Badea din Pîriu, vezi și *D.R.H.*, B, vol. XXIII, doc. 103, 383.
30. „Sama” tăiat cu o linie.

31. Prezenta împărțire este amintită și în hrisovul de întărire al lui Leon Tomșa vodă către Stoica postelnic din Urdari din 16 mai 1632, cf. D.R.H., B, vol. XXIII, doc. 383.
32. Orodulul, sat în jud. Dolj.
33. Greșit în loc de „toboșariul” (vezi mai jos).
34. Șters.
35. Întorsura lui Baboe, cătun al satului Caraula.
36. Caraula, sat în jud. Mehedinți (vezi jud. Dolj); Mihai clucerul din Coțofeni are judecată pentru stăpînirea unor rumâni din Caraula la 12 aprilie 1629 (cf. D.R.H., B, vol. XXII, doc. 247), care îi sînt întăriți la 16 august 1629 de către Alexandru Iliș vodă (*idem*, doc. 342). Mărturia celor 24 boieri pentru alegerea hotarelor moșiilor Întorsura lui Baboe și Caraula din 30 octombrie 1643 (7152), figurează în acest lot de documente într-o transcriere atît de defectuoasă încît face inutilă publicarea ei. O copie din 1834 a acestui document transcris corect se află la Academia R.S.R., CCCCLIV/232 purtînd însă data de 30 decembrie 1643 și nu octombrie.
37. Severinu, sat din „susul orașului Tîrgoviște”, înglobat ulterior în această localitate.
38. Probabil Săcuiani, sat în jud. Dîmbovița.
39. Biserica Sf. Vineri din Tîrgoviște.
40. Barbu Brădescu, mare paharnic (între 21 nov. 1632—8 febr. 1633) în Divanul lui Matei Basarab.
41. Sat în jud. Dolj.
42. Poate Coiani, sat în jud. Gorj.
43. Neidentificabil. Poate Anița, cătun în satul Gălăsești din jud. Argeș ?
44. Probabil sat în jud. Gorj.
45. Sat în jud. Mehedinți (azi în jud. Dolj).
46. Sat dispărut în jud. Dolj.
47. Sat în jud. Dolj.
48. Carpeni, sat în jud. Mehedinți (azi în jud. Dolj).
49. Călugărei, sat în jud. Dolj.
50. Sat în jud. Mehedinți.
51. Vardenița, sat în jud. Mehedinți.
52. Neidentificabil. Un pîrîu Clinovul, în satul Armășești în jud. Vîlcea.
53. „ține”.
54. Sat dispărut în jud. Dolj.
55. Neidentificabil.
56. Probabil Drăgneul, sat dispărut în jud. Mehedinți (azi în jud. Dolj). Cuvintele „Suharul, Gârbovcea, Drăgănelul” au fost șterse cu două linii.
57. Inițial s-a scris „scos-au cărți crăești” și apoi s-a șters cu două linii.
58. Indescifrabil.
59. Așa în text, evidentă eroare de transcriere.
60. Peșteana, sat în jud. Gorj.
61. Lipsă un cuvînt. Probabil „am dat”.
62. Sat în jud. Mehedinți.
63. De fapt „vtori”.
64. Cătunele, sat în jud. Mehedinți.
65. Pentru Mihart, postelnic, apoi stolnic din Șitoaia (jud. Dolj), vezi și D.R.H., B, vol. XXII, doc. 176, 218, 317, 342, 379, vol. XXIII, doc. 13, 325.
66. Barbu Poenaru, mare stolnic (1 ian. 1650—26 aug. 1652).
67. Bunea Grădișteanu, mare sluger.
68. Sat în jud. Dolj.

69. Sat în jud. Romanați (azi jud. Olt).
70. Sat în jud. Mehedinți.
71. Radu Șerban domn al Țării Românești.
72. Corect Mogoș, vezi mai jos.
73. Pîrîieni, sat în jud. Gorj (azi în jud. Vâlcea).
74. Transcriere greșită. Poate Prestolul (Pristolul), sat în jud. Mehedinți.
75. Căpreni, sat în jud. Dolj (azi în jud. Gorj).
76. Dosul, cătun în satul Breșnița (jud. Mehedinți).
77. Bîrsești, sat (probabil cel din jud. Vâlcea).
78. Sat în jud. Mehedinți.
79. Sat în jud. Mehedinți.
80. Neidentificabil. Probabil transcriere greșită. Poate Cîmpeni (sate în jud. Argeș și Romanați).

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or contract. The text is dense and difficult to decipher due to the image quality and the style of the handwriting. It appears to be a formal document, possibly a deed or a legal agreement, given the context of the caption below.

Handwritten signature or name, possibly "Gavriil Movilă", written in a stylized cursive script.

Hrisovul de întărire de la Gavriil Movilă din 3 februarie 1620.

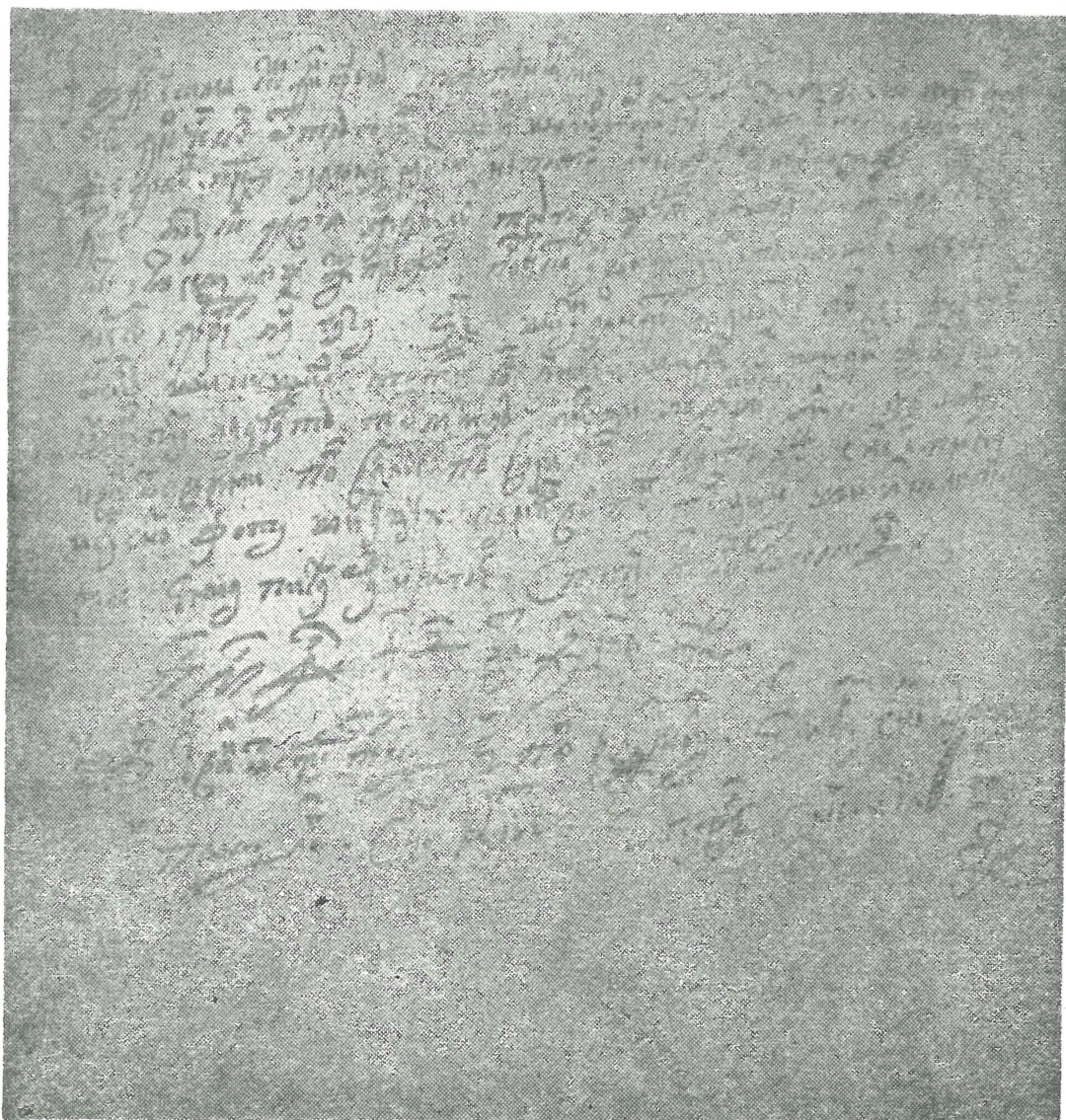
Handwritten text in a cursive script, likely a testimonial or legal document. The text is dense and difficult to decipher due to the handwriting and fading. It appears to be a formal declaration or a record of an event.

Handwritten text, possibly a signature or a specific clause of the document. It includes some legible words like "Ergo" and "pro".

Handwritten text, possibly a date or a reference to a specific event. It includes the words "die" and "sub".

Handwritten text, possibly a signature or a name. It includes the words "Nobis" and "pro".

Adeverirea magieșilor din Horodel pentru moștile lui Pirvu postelnicu
30 octombrie 1643.

Zapisul de vânzare al Simei și al soției sale Marica pentru părți de vie în Dealul
Tîrgoviștei din 9 februarie 1644.

